

Medijska podoba slovenskega zdravnika

Ali smo zdravniki vredni zaupanja bolnikov?

Matija Horvat

Kako naj sprejemem zdravnika, kot so ga prikazovali slovenski mediji leta 2010?¹ Kako naj v kratkem komentarju opišem moje pomisleke, razmisleke, utrinke, jezo, užaljenost, poskuse razumevanja in sprejemanja ob raznovrstnih časopi-snih člankih in jih spraviti v sklad z zgodovinskimi dejstvi in tudi s spomini na mojih enainpetdeset let zdravniškega dela?

Dejstvo. Izrazito negativna ocena dela dveh zdravniških organizacij in komaj zado-stna ocena posameznih zdravnikov.

V prispevku ni omenjena in analizirana razlika v času – morda bi podobno zasno-vana študija o stanju pred tridesetimi ali petdesetimi leti pokazala drugačno medijsko oceno zdravnikov (Fidesa in Zdravniške zbornice takrat ni bilo)? Zelo zanimivo bi bilo primerjati podobne analize tiska v drugih državah, npr. v Nemčiji, Albaniji, Ukrajini, na Japonskem, v Indiji ali v Peruju. Takšne primerjave v času in prostoru bi nam zelo olajšale oceno dogajanj v zvezi z našim zdravništvom.

Naj vseeno poskusimo.

Najprej. Slovenija je tranzicijska država, ki je sicer ukinila komunistično ureditev, vendar so vzorci nekdanjega razmišljanja ostali skoraj nespremenjeni. Razumniki so bili v prejšnjem sistemu vedno sumljivi. Spominjam se gesel, ki so bila vsepovsod vidna še precej let po koncu vojne leta 1945: »Jugoslavija je država kmetov, delavcev in poštene (poudaril MH) inteligence«. Pogosto naletim v polemičnih pismih bralcev opomin nekomu, ki je kritičen do komunizma, da mu je vendar prejšnji sistem omogočil izobraževanje takorekoč na žuljih pošte-

nih delavcev – sedaj se ga pa, podlež, drzne obrekovati. Miselni dediči prejšnjega režima seveda z odporom gledajo organizacije intelektualcev, ki urejajo svoj poklic in ki se borijo za materialno primerno vrednotenje svojega dela. Še več: Vodilni člani Zbornice in Fidesa povsem pripadajo svojemu poklicu in se kaj malo zmenijo za usmeritve slovenskih političnih strank. Še huje, tudi za politične funkcionarje ne.

Ideološko, razmeroma dobro prikrito sovražstvo, je prišlo na plan v primeru obravnave zdravniških postopkov pred smrtjo dečka s prirojeno motnjo presnove. Z Zbornico, katere osnovna naloga je podiplomsko usposabljanje in nadzor kakovosti zdravnikov, bi morala vlada uglašeno sodelovati. Pri obravnavi domnevne zdravniške napake je prišlo do nekaj objektivno pogojenih nerodnosti, časovnih zamud in predvsem izjav predsednice Zbornice, ki jih je javnost občutila kot vzvišene in mrzlo uradniške. Takoj se je pojavilo mnenje, da ima Zbornica namen prikrivati zdravniške napake (»bogovi v belem«, »vrana vrani ne izkljuje oči«). Ministrstvo za zdravje je imelo vse možnost, da bi se o zadevi natančno poučilo in javnosti posredovalo objektivno sporočilo, ki bi zadevo umirilo. Odločilo se je drugače in pristopilo k gašenju požara z bencinom, kar je prvotni sum o nameravanem prikrivanju zdravniških napak spremenilo v gotovost in podoba Zbornice je v javnosti zgrmela pod ledišče.

Paradoks: medicina je izredno napredovala, ljudje pa so z njo vse bolj nezadovoljni.

Nič posebnega ni, da bolnik zaradi sive mreže ne oslepi, temveč z umetno lečo vidi

bolje kot kdaj koli poprej. Samo po sebi umevno je, da se babica z zožitvijo aortnega ustja ne zaduši, ker so ji zaklopko nadomestili. Pomembno je, da moram v ambulanti čakati ure in ure, da mi predpisujejo kup zdravil, od katerih ni nobene koristi, celo izpuščaje in drisko sem dobil. Pošiljajo me od ene do druge preiskave, od ultrazvočne preiskave srca in trebuha do preiskav vrtnih žil in končno na nuklearno-magnetno-resonančno preiskavo, na katero bom moral čakati več mesecev. Seveda, če nimam zvez in če ne grem v zasebno ambulanto, kjer za mastno plačilo dobim pravo in hitro pomoč. Ti očitki niso povsem iz trte izviti.

Najprej. V našem življenju in seveda tudi v medicini vse postaja bolj in bolj neosebno ter »kompjuterizirano«. Vsaka tehnična, še tako nepotrebna in zavajajoča preiskava, je bolj cenjena od klasičnega kliničnega pregleda s podrobno anamnezo vred. Ta porabi vse preveč časa in intelekta, bolniki pa so ob tem nezadovoljni, ker niso videli bleščečih naprav, ki jim zagotavljajo, da »je bilo narajeno vse«. Svoje doda še zdravniški strah pred napako in rojena je defenzivna medicina, ki bolniku pogosto zagotavlja samo beganje od preiskave do preiskave. Ure, dnevi, tedni, celo meseci čakanja se seštevajo in človek mora biti res pri zdravju, da vse to srečno preživi. Tudi pri predpisovanju zdravil bi se nam morala roka večkrat ustaviti, dokler ne pregledamo vseh njihovih stranskih učinkov in interakcij. Najmanj trikrat bi se morali vprašati, ali bolnik res potrebuje neko zdravilo in starejšemu človeku gotovo ne bomo kar tako predpisali pomirjevala.

Zdravniški pohlep? Včasih se prav gotovo dogodi, da pohlepno in povsem materialistično usmerjeno prebivalstvo obravnava tudi kakšen pohlepen in povsem materialistično usmerjeni zdravnik. Vstop na medicinsko fakulteto še ne zagotavlja, da se je vsak od vpisanih že moralno dvignil nad svojo okolico.

Da mediji bolj cenijo delo in moralo mladih od dela in morale starejših zdravnikov, ni nič posebnega. Tudi na vseh drugih področjih so mladi perspektivni, starejši pa za odpis. Kar poglejmo obravnavanje športnikov.

Med mnogimi dejavniki, ki so prispevali k odnosu medijev do zdravnikov in njihovega dela, je odnos sodobnika do narave in njenih zakonitosti. Velik del slovenskega prebivalstva se je v zadnjih desetletjih skoraj povsem odtujil od narave in živi v navideznem svetu, kjer ne doživlja ne rojevanja ne smrti. Vse to se dogaja nekje drugje, za zidovi porodnišnic in bolniških oddelkov. Celo rojevanja in smrti živali ter rastlin ljudje ne opazujejo, o tem le malo in z grozo razmišljajo in ne sprejemajo, da so tudi sami del tega bežnega in minljivega dogajanja. Zdravnik naj bi bil v njihovih očeh branik pred neizbežnim koncem. Če mu to delo ne uspe vedno, je kaj hitro nesposoben, neodgovoren, malomaren. Skratka, obsojanja vreden.

Navrgel sem samo nekaj vzrokov, ki so povzročili, da je podoba zdravnika v medijih in v veliki meri tudi v javnosti izrazito negativna. Verjetno jih je več in vsak od njih bi si zaslužil posebno obravnavo.

Literatura

1. Erjavec K, Poler Kovačič M. The image of doctors in the Slovenian daily press: White mafia or hardworking altruists? *Zdrav Vestn* 2011; 80: 182–7.